

Utánpótlás:

... 1. Emberben, anyagban való hiány pótlása. ... 2. Új, fiatal erők (szakemberek, sportolók stb.). ... Belőlük álló csapat.

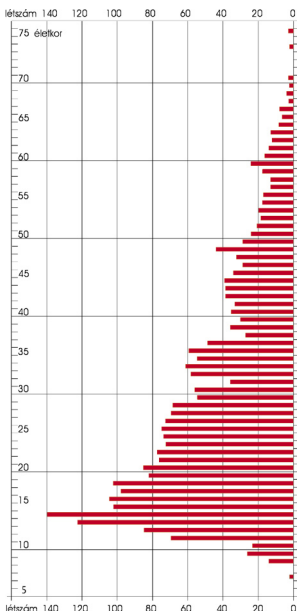
(Magyar Értelmező Kéziszótár)

Már a szótárban is több jelentése van ennek a kifejezésnek. A tájékozási futó sportban is több értelemben használjuk. Legáltalánosabb értelme sokunknak: gyermekek csoportja, akikből majd évtizedek múlva, szenior versenyzők lesznek, sok szép élménnyel a hátuk mögött. Vannak, akik az utánpótlás kifejezés hallatán fiatal élsportolók nemzeti színeibe öltözött csoportját érti, akik országunk hírnevét nemzetközi versenyeken öregbítik.

... minden újonnan a sportágba belépő sportoló ebbe a körbe tartozik, bármilyen korú is.

Legkevesebben gondolják azt az utánpótlásra vonatkoztatva, hogy minden újonnan a sportágba belépő sportoló ebbe a körbe tartozik, bármilyen korú is. A fogalmak nem

Korfa 2003

UTÁNPÓTLÁS

pontos értelmezése sok félreértést szül, amikor különféle fórumokon viták alakulnak ki az „utánpótlás” kapcsán. Vizsgáljuk meg itt a 10-től 20 éves korig az utánpótlás számszerű adatait.

Az éves rajtengedély adatbázisból minden évben korfát generalhatunk, az értékek látszólag megnyugtatóak. A sportolók nagyobb tömege tartozik a 10-től 20 éves korosztályba, kevés 10 év alatti, és csökkenő értékeket mutat az idősebb korosztályok sora.

A tisztán látás érdekében más adatokat is kell vizsgálni, mégpedig a lemorzsolódók listáját. Ez a lista tartalmazza azok adatait, akik egyik évről a másikra már nem újítják meg rajtengedélyüket.

A grafikon megértéséhez fel kell tüntetnünk a létszámot meghatározó

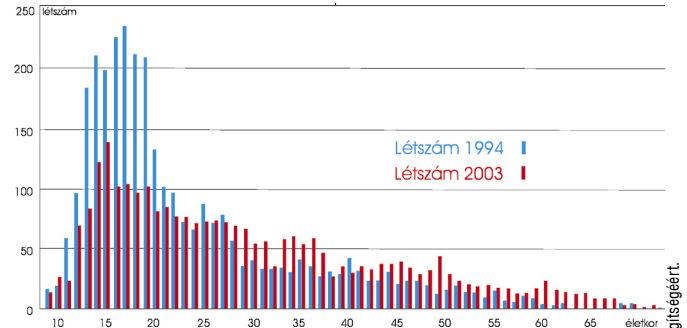
sportpolitikai változásokat, a nyilvántartási módszerek módosulásait, ill. a sportág erőfeszítéseit, amik a létszámnövelés érdekében megtett lépéseket mutatják. Természetesen más eszközök is segítik az utánpótlást, de ezeket nagyon nehéz számszerűsíteni, gondolok itt a Wesselényi Alapítványra és más pályázati lehetőségekre.

Az adatok folyamatos létszámcsökkenést mutatnak ...

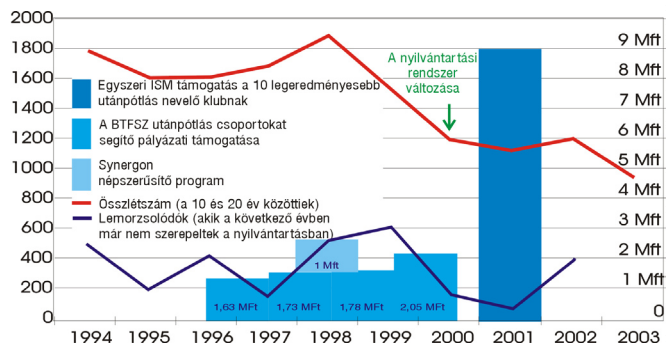
Az adatok folyamatos létszámcsökkenést mutatnak, a jelentős erőfeszítések ellenére. Tisztában kell lennünk, az adatokat jelentősen befolyásoló más tényezőkkel is, mint például azzal, hogy az elmúlt 10 évben kétharmadára csökkent a vizsgált életkorban lévő népesség összlétszáma.

Az országos sportvezetés szétválasztotta néhány éve az „élsportot”

Magyar tájfutók életkor szerinti megoszlása 1994-ben és 2003-ban

A 10 és 20 év közötti korú versenyzők összlétszáma a lemorzsolódással és az utánpótlást érintő jelentősebb ráfordítások

Köszönet Kovács Balázsnak a grafikonok összeállításához nyújtott segítségéért.

és a „tömegsportot”. Más formában támogatja mindkettőt, de együtt nem. Lásd: sportolói igazolvány, pontos szétválasztása a versenyeknek, résztvevőknek, nevezési, részvételi díj különböző elszámolása a kétféle típusú versenyen stb.

Sportágunk – természetesen – a versenysport besorolást választotta, az összes előnnyel és hátránnyal egyetemben.

Az átalakulóban lévő tájékozási futó sportág jelenleg a versenyszakszaktályoktól a családi szerveződésekig sokféle formában működik, különböző érdekekkel. Sokan szeretnék a versenysport kötöttségeitől mentesen élvezni a lehetőségeket, de ezek nélkül nem lehet. Szerencsére a tájékozási futás még így is elég sok szinten üzethető.

A létszámcsökkenés egyik oka lehet, hogy a helyi versenyzési lehetőségek köre nagyon beszűkült. Vidéken a szétszórtság és a versenyrendszer nem támogatja a helyi rendezvények megtartását. Sok megyében nem rendezik meg a megyei bajnokságokat, mert az Országos Bajnokságok nyíltak, nincs értelme (?) plusz egy versenyt rendezni. A második vonal versenyzési lehetőségei csökkennek ezzel – félve jegyzem meg – lehet, hogy nincs is csak első vonal.

Az utánpótlás versenyzetése ezért is ró magas költségeket a klubokra, családokra. Az edzőket ez a rendszer korai szelektálásra készíti, a családok többsége is gondolkodóba esik a magas (főleg utazási) költségeken. A magas lemorzsolódási aránynak van egy eddig nem vizsgált hatása is. Gondoljuk csak végig, egy „hagyományos”-nak mondható megszoksz vagy megszoksz elvet alkalmazó klub évente termelhet 10–20–30 olyan embert is, aki a keserű tapasztalatok után nemigen mond jót a tájékozási futásról.

...nem áll rendelkezésre megfelelő, apró lépésekkel bejárható út

Egy tájékozási futással foglalkozni akaró kezdőnek, legyen az felnőtt vagy gyermek, nem áll rendelkezésre megfelelő, apró lépésekkel bejárható út. Egy népszerűsítő

rendezvény és a rangsoroló verseny között egyszerre olyan óriási lépcsőt kellene átlépni, ami csak keveseknek sikerülhet.

... aki ebben a versenyrendszerben, ilyen körülmények között tájékozási futással akar foglalkozni, az megteheti és bizonyára meg is teszi.

A létszámokat és az eddigi erőfeszítéseket tekintve talán nem túlzás az a kijelentés, hogy aki ebben a versenyrendszerben, ilyen körülmények között tájékozási futással akar foglalkozni, az megteheti és bizonyára meg is teszi.

Minden olyan program, amely a meglévő verseny-struktúrára szervezi az utánpótlást, nagyon alacsony hatásfokkal működhet.

Az utánpótlás-műhelyek támogatása, eredményességi juttatás, bajnokságokon való részvétel segítése, nevezésidő-csökkenés lényeges létszámnövekedést nem generálhat, mert csak az egész rendszer kis részén változtat.

A tájékozási futásban résztvevők létszáma nem csak a sok médiamegjelenésen, VIP-rendezvényen áll vagy bukik.

Az elmúlt idények jelentős versenyeiről több csatornán is láthattunk összefoglalókat, ezek hatása a létszám emelkedésére nem kimutatható. Nagy szükség van ezekre is, de egy – akár országosan szervezett – helyi népszerűsítő és versenystruktúra nélkül nem sokat ér. Hiába visznek le egy gyermekket edzésre – egy kedvező műsor hatására – amikor kiderül, hogy a legközelebbi verseny 100 km távolságra, 5000 Ft-ra, kétnapos rendezvényen lesz, sokan megriadnak, joggal.

Miért is lényeges a létszám?

Azok, akik családosan, minden hétvégét versenyzéssel töltve évek óta életformaszerűen foglalkoznak a tájékozási futással, nem sokat törődnek azzal, mennyi versenyző van. Az „ügynevezett” élsporttal

foglalkozó kluboknak nem érdekük a nagy létszám: sok sportoló sok költség. A bajnoki pontokat nem a nagy létszámra osztogatják, a legponterősebb egyesületek sportolói létszáma nem kifejezetten magas (kivétel a KTK). Végül is, 20 indulónál is van bajnoki 1–6 helyezett, a létszámot vigyük a „tömegsport” klubok. A válogatottnak működéséhez kategóriánként a 3–4 legjobbra könnyű kiválogatni, ha az aspiránsok száma nem is túl magas.

... sok sportoló sok költség.

Ezekből a nézőpontokból talán nem is olyan fontos, hogy a magyar tájékozási futásban sok résztvevő legyen.

A meglévő forrásokat kevesek között is el lehet osztani.

Épp a megszerezhető források mértékével van a baj. Egyre nyilvánvalóbb, csak az „adakozó államra” nem számíthatunk. Minden költségre a tagok (versenyzők, klubok, szövetségek) teremtik elő a forrásokat. Egyszerűen kell a „tömeg”.

Több tag, több forrás.

Nagyobb társadalmi támogatottságra kell szert tennünk, mert nagyobb létszámmal hatékonyabb az érdekérvényesítő képességünk.

Nem lehet csak a válogatottat, az eredményeket, a bajnokságokat, a rangsorolókat, a bemutató rendezvényeket, az utánpótlás csoportokat, a népszerűsítőket külön-külön vagy kis részekre bontva kezelni. Az előrelépéshez tisztázni kell céljainkat, amit csak a tájékozási futó társadalom egyetértésével lehet kijelölni.

... hogyan lehetne egy átfogó programot indítani ...

Az igazi vitáknak nem is arról kellene szólniuk, szükség van-e egy elit parkversenysorozatra, inkább arról, hogy hogyan lehetne egy átfogó programot indítani valós gondjaink megoldására.

Veres Imre